

PRAĆENJE RAZVOJA

ZAŠTO JE OVA TEMA BITNA?

- ▶ 1. U zavisnosti od zajednica u kojima radite, 1-2 od 10 dece sa kojima radite može biti pod rizikom od invaliditeta i/ili poteškoća u razvoju.
- ▶ 2. Rana idenifikacija novorođenčadi i male dece sa invaliditetom i/ili poteškoćama u razvoju je ključna.
- 3. Imajte na umu da poteškoće u razvoju mogu takođe biti uzrokovane i sredinom (depresivan staratelj, nasilje u porodici, maltretiranje dece, smrtni slučaj u porodici, veliko siromaštvo, itd.).
- ▶ 4. U nekim slučajevima roditelji već znaju da se njihovo dete ne razvija na isti način kao većina druge dece njihovog uzrasta. U drugim slučajevima porodice možda nisu svesne da dete ima poteškoće.

-
- ▶ 5. Vi imate ključnu ulogu da porodici pomognete da shvati situaciju, povežete ih sa službama za formalnu procenu i ranu intervenciju, budete spremni da ih saslušate i, što je najvažnije, podržavate stalno prilagođavanje roditelja i brižnu interakciju između roditelja i deteta.

-
- ▶ 6. Razgovor sa roditeljima o tome da bi njihovo dete možda trebalo ići na formalnu procenu zbog kašnjenja u razvoju u određenom segmentu može biti osetljiva tema i tražiće od vas veštine profesionalne komunikacije i saosećanje kako biste porodicama pružili podršku koja im je potrebna.
 - ▶ 7. Vaša uloga u radu sa detetom i porodicom ne završava se kada dete počne da koristi usluge rane intervencije. **Porodici će i dalje biti potrebna vaša podrška, vi ste ključni i vredan član stručnog „tima oko deteta“ i porodice.**
 - ▶ 8. Konačno, **nemojte zaboraviti da porodicama pomognete i da se raduju uspesima i postignućima, kao i da nastave gajiti nadu te da uživaju u svom detetu.**
-

ŠTA UČINITI KADA SMATRATE DA KOD DETETA POSTOJI RIZIK OD POTEŠKOĆA ILI KAŠNJENJA U RAZVOJU

- ▶ Pričati sa roditeljima
- ▶ Bilo bi dobro uključiti školskog psihologa kada primetite kod nekog deteta znak kašnjenja u razvoju ili bilo šta što smatrate neobičnim

-
- ▶ **Obično se za malo dete smatra da kasni u razvoju ukoliko se po svom razvoju ili ponašanju razlikuje od 90% svojih vršnjaka.**
 - ▶ Bez obzira na napredak deteta u razvoju, uvek **koristite svaku priliku da podelite načine unapređenja razvoja i dobrobiti deteta sa roditeljima i celom porodicom.**
 - ▶ Uvek je važno izbeći fokusiranje isključivo na dete i umesto toga posmatrati dete u kontekstu porodice i šire sredine.

RAZGOVOR SA RODITELJIMA I PORODICAMA O KAŠNJENJU U RAZVOJU

- ▶ Najvažnije veštine u razgovorima sa roditeljima su dobra **spособnost slušanja i pokazivanje saosećanja** za ono kroz šta prolaze.
 - ▶ Imajte na umu da će se osećanja roditelja i njihova sposobnost nošenja sa situacijom menjati vremenom i da oni neće reagovati na isti način.
 - ▶ Primena strategije „čekanja da vidimo šta će se dogoditi“ nije dobra.
 - ▶ Dokazano je da rana dijagnoza može imati dugoročan pozitivan uticaj na celu porodicu: Time se započinje proces nošenja roditelja sa situacijom i prilagođavanja detetovom invaliditetu te, samim tim, stvaranja podsticajnog ambijenta za dete.
 - ▶ U razgovorima sa roditeljima uvek govorite o detetu koristeći njegovo ime i izbegavajte svaki vid generalizacije ili pokaznih zamjenica tipa „to, ta, ova ... deca“. Roditelji moraju znati da procena govori vrlo malo, ili ništa, o budućem ishodu.
-

PODRŠKA PORODICAMA NAKON PROCENE DETETA

- ▶ **Vaša uloga u radu sa porodicom ne prestaje nakon što porodica počne koristiti usluge rane intervencije ili druge vidove podrške.**
- ▶ Ova vrsta usluga se često pruža primarno u ordinacijama specijalista, bolnicama ili domovima zdravlja, a porodica onda mora naučeno primeniti u svakodnevnom životu kod kuće i u zajednici.

-
- ▶ Neke od stvari koje možete učiniti da biste se za to pripremili su:
 - ▶ Uključeni u tim stručnjaka koji detetu i porodici pruža usluge intervencije, u „tim oko deteta“.
 - ▶ Pomoći porodicama da prevaziđu prepreke u integrisanju onoga što su naučili u svoje svakodnevne aktivnosti.
 - ▶ Budite upoznati sa organizacijama u zajednici koje porodici mogu pružiti odgovarajuće usluge i podršku.
 - ▶ Upoznajte se sa preprekama koje će uticati na učešće porodice u intervenciji i pratite rad u kući.
-

